

VERWARDEN

‘De Onno Hoezen geloven in een veiligheidsutopie’

Veel sneller opsluiten, al die verwarde personen, riep Onno Hoes deze week. Daarmee doen we een grote groep mensen onrecht aan en glijden we af naar een politiestaat, betoogt de Heerlense sociologe en ervaringsdeskundige Karlijn Roex.

HEERLEN
DOOR BENTI BANACH

Thijns H., Bart van U., de Damschreeuwer, telkens wordt de nadruk gelegd op de geestes-toestand van de verdachte. Het scenario herhaalt zich nu met de dubbele bioscoopmoord in Groningen. Velen denken inmiddels: iedere schizofreen en onaangepaste straatschuimer heeft een mes bij zich. Ten onrechte, vindt de Heerlense sociologe Karlijn Roex. Maar als Onno Hoes vervolgens reageert dat de voorstellen van zijn Schakelteam Personen met Verward Gedrag eindelijk moeten worden uitgevoerd en dat verwarden veel eerder moeten worden vastgezet, is de toon gezet.

Stem

„Zo'n uitspraak van Onno Hoes heeft directe consequenties voor mij en anderen. Wij krijgen de klappen”, zegt ervaringsdeskundige Roex. Met haar recente boek *In verwarde staat* laat ze een duidelijk tegengeluid horen. Ze schrijft in de wij-vorm. Bewust. Ze voelt de morele plicht om een stem te geven aan de groep mensen die worden weggezet als een tijdbom omdat hun gedrag soms afwijkt van de norm. Net als zichzelf. „Niet-verwarden richten ook scha-

de aan”, zegt ze. „Breivik in Noorwegen was niet verward, Karst Tates die op Koninginnedag in Apeldoorn op het publiek inreed was niet verward. Mensen zonder ggz-achtergrond plegen in verhouding meer moorden, maar we leggen alleen de nadruk op Thijs H. en Bart van U., de moordenaar van Els Borst.”

Strafrecht

„Eigenlijk is het heel simpel. Een moord is duidelijk over de grens. Daar hebben we een systeem voor: het strafrecht. Als je concreet bewijs hebt dat iemand gevaarlijk is, kun je de politie bellen. Maar nu wordt aangenomen dat voor alle personen met het label ‘verward’ interventies nodig zijn, ook voor het oude vrouwtje dat over straat dwaalt. Een hele groep mensen ligt nu onder de loep. Dit leidt tot agressie naar mensen die niets met gevaar of een dreiging te maken hebben. We creëren een politiestaat.”

Kernpunt van het huidige debat is volgens haar dat we niet met onvoorspelbaarheid kunnen omgaan en ieder risico willen uitsluiten. „Onvoorspelbaarheid veroorzaakt angst. Een maatschappij die naar niet goed mee kan omgaan, die wil reguleren en bureaucratiseren. Dat is wat nu gebeurt.” En overlast? „Een studente die huult op het station, is dat overlast?

Karlijn Roex: „Het leven is onvoorspelbaar, er gebeuren erge dingen, alleen accepteren we dat niet meer”. FOTO BAS QUAEDEVLIJG

Het lijkt erop alsof de stad steeds meer een makelaarsfolder moet zijn en de mens alleen maar consumptie mag zijn. We denken alleen in lineair stijgende grafieken, het leven als een project van groei en ontplooiingen. Maar het leven is onvoorspelbaar, er gebeuren erge dingen, alleen accepteren we dat niet meer. Je mag zes weken rouwen, anders heb je ‘complexe rouw’ en kom je in beeld bij de ggz.”

Gepest

Als kleuter ging Roex naar het speciaal onderwijs. De meesten reageerden verrast op haar vwo-advies. Op de middelbare school in Heerlen werd ze gepest door leerlingen en een enkele docent. Uiteindelijk behaalde ze haar master in de sociologie in Oxford en haar doctorstitel aan het Max Planck Instituut. Ja, ze wil wel kwijt dat haar proefschrift, boek en bijdrage aan het

huidige debat voelen als genoegdoening naar al die mensen die het nooit in haar zagen zitten. „Als je wil weten door welke hel ik ben gegaan, kijk dan naar het eerste deel van de film *Joker*. Het stigma waar de hoofdpersoon tegenaan loopt, is zo pijnlijk herkenbaar voor mij.” Op kamers in Utrecht sloot ze zichzelf buiten toen ze even een broodje wilde halen. Studieboeken, laptop, telefoon, alles lag binnen. Hele studiedag naar de knoppen. Grote paniek. Bij een zorgcentrum wilde ze een slotenmaker bellen. Door toenemend onbegrip belde de receptioniste echter niet de slotenmaker maar de politie. Het was haar eerste ervaring om als verward persoon te worden weggezet en behandeld. Er zouden nog vele contacten met politie en hulpverlening volgen. Maar gevaarlijk of bedreigend is ze nooit geweest, ook niet voor zichzelf. Daarom zegt ze te weten dat de

Eigenlijk is het heel simpel. Een moord is duidelijk over de grens. Daar hebben we een systeem voor: het strafrecht.

Karlijn Roex

voorstellen van Onno Hoes veel te ingrijpend zijn voor veel mensen. „Bovendien zullen er ook dan nog moorden worden gepleegd. De Onno Hoezen geloven in een veiligheidsutopie.”

Uniek

Wat adviseert ze zelf? „Je moet iedereen als een uniek geval behandelen. En als je verward gedrag tegenkomt, accepteer het en laat het op je afkomen, dan heeft het minder impact. Ik wil een frisse wind van liefde uitstralen, niet van gevaar en alarm. Daardoor worden we minder bang en agressief naar elkaar. Ik merk dat veel mensen dat inmiddels als een verademing ervaren in deze discussie. Ik krijg veel respons, uitnodigingen voor spreekbeurten, mensen die mijn artikel delen.”

Karlijn Roex - In verwarde staat, uitgeverij Lontano.